

A. P. Čehovi

Noč pred obravnavo

(Povest obtoženca.)

Včerajšnji podžestek nam je tiskarski škrat pošeno zmešal. Zato pričujemo to humoresko velikega ruskega pisatelja danes še enkrat. — Nadaljevanje romana »Zvestoba do groba« je moralo danes vsled nenadne obolenosti prevajalca izostati.

— Gospod, nezačeta bo! — je dejal voznik, se obrnil k meni in mi z bičem pokazal zajca, ki je bežal čez pot.

Vedel sem tudi brez zajca, da je moja bodočnost obupna. Vozil sem se k okrognemu sodišču v S., kjer mi je bilo sesti na zatožni klopi, ker sem bil osumljen dvoženstva.

Bilo je strašno vreme. Ko sem se pod noč pripeljal na poštno postajo, sem bil podoben človeku, ki so ga ometali s snegom, polili z vodo in pošteno pretepli — tako silno sem bil premražen, premočen in odruven od enoličnega guganja med potjo.

Na postaji me je sprejel postajni nadzornik, velik človek v svetlo izprogaših hlačah, plešast in zaspan; iz nosa so mu tako krepko poganjale brke, da so ga morale motiti pri vohanju.

In zavohal bi bil lahko marsikaj, kajti dišalo je po vsem mogočem. Nadzornik, ki je neprestano mrmral, so pilhal in praskal po vratu, mi je odprl vrata v postajne »sobe« in molče pokazal s komolcem na moje ležišče. Ta hip me je objel tako gost duh po kislu, pečatnem vosku in zmečkanih stenih, da bi se bil skoro zadušil. Pločevinasta lešerba, ki je stala na mizi in osvetljevala leseno, neposlikano steno, se je kadila kakor trska.

— Tako, sedaj smo doma, gospodine, — sem rekel, vstopil v sobo in položil kovčeg na mizo.

Nadzornik je povohal zrak in je nezaupno zmajal z glavo.

— Diši kot ponavadi — je dejal in se je popraskal. — To je od mrza. Vozniki spijo pri konjih, gospoda pa itak ne diši.

Odslovil sem nadzornika in jel ogledovati svoje začasno bivališče. Divan, ki mi je bil določen za počitek, je bil širok kakor postelja za dve osebi, prevlečen s povojčnim platnom in mrzel kot led. Poleg divana je bila v sobi še velika železna peč, miza z že omenjeno svetiljko, neznano čigave copate in prtljaga ter španska stena, s katero je

bil zagrajen vogal sobe. Za steno je nekdo tiho spal.

Ko sem si vse ogledal, sem si postal na divanu in se pričel slačiti. Odložil sem suknjo, hlače in čevlje, se pošteno pretegnil, strepetal od mrza in poskočil, dvigaje visoko svoje boste noge okrog železne peči. To skakanje me je pošteno ogrelo.

Ravno sem se hotel zlekniti na divan in zaspati, ko sem naenkrat opazil nekaj nenavadnega. Moj pogled je slučajno obvisel na španski steni in... predstavljajte si moje presenečenje! Iz za zaslona je gledala ženska glava z razpuščenimi lasmi, črnimi očmi in kazala bele zobe. Črne obrvi so ji vztrepetavale, na licih so se ji pojavljale lepe jamice — smejala se je, ne godnica. Bil sem v zadregi. Ko je glava opazila, da sem jo zagledal, je prišla tudi v zadrego in se je skrila. Povešil sem oči, kakor bi se čutil krivega, in se prav natihoma odpravil k divanu; tam sem legel in se odel s kožuhom.

— Kakšno naključje! sem pomislil. — Ona me je bržčas videla, kako sem skakal! To ni prav...

Spomnil sem se potez njenega brkega obličja in se nehoti zamislil. Pri zori, eden lepši od drugega, so jeli vstajati v moji domišljiji in... kakor da bi prišla kazen za moje grešne misli, sem zdelaj začutil na svojem desnem licu silno, pekočo bolečino. Zgrabil sem za lice, tola ujel nisem ničesar, pač pa sem se spomnil takoj, kaj to pomeni: zadila je namreč po zmečkanih stenici.

— Bog si ga vedl, kaj je to — sem zaslišal v istem hipu ženski glas. — Te nesrečne stene me še požor!

Im! Spomnil sem se, da imam hvaljevalno navado, vzeti vedno s seboj na pot prašek zoper mrčes. Tudi to pot se nisem izneveril svoji navadi. Naglo sem poiskal v kovčegu škatljico s praškom. Treba bo le še ponuditi brhki glavici sredstvo zoper »enciklopedijo* in — znanje bo storjeno. Toda kako naj ji ponudim?

— Gospa — sem dejal s svojim najslajšim glasom. — Če sem prav razumel Vaš poslednji vzklik. Vas grizejo stene. Imam prašek zoper mrčes. Če izvolite...

— Ah, prosim!
— Takoj... oblačem kožuh — sem se razveselil. ... in Vam prinesem...
— Ne, ne, kar čez steno mi podajte, sem nikar ne hodite!

*) Klop pomeni v ruščini stenico.

— Seveda čez steno. Nikar se ne bojte: nisem razbojnik!

— Kdo vas pozna! Popotnik ste...
— Hm... In če bi stopil tudi za steno... To ne bi bilo nič čudnega... zlasti, ker sem zdravnik — sem se zlagal. — Zdravniki, policijski nadzorniki in damski lasuljarji pa imajo pravico, da prodrejo tudi za zasebno življenje.

— Ali ste res zdravnik? Prav zares?
— Castna beseda. Torej dovolite, da vam prinesem prašek?

— No, če ste zdravnik, potem prosim... Ampak čemu bi se trudili? Saj lahko moja pošljem k vam... Fedja! — je dejala brinetka bolj tiho. Fedja! Zbudil se vendar, tual! Vstani in stopi tja ven! Doktor je tako ljubezniv, da nama je ponudil prašek zoper mrčes.

Prisotnost »Fedje« za špansko steno je bila zame porazna novica. Prišla je kakor blisk iz jasne nebe... Občutil sem primeroma isto kot petelin na puški, kadar odpove: vest ga peče, neprijetno in žal mu je...

Ko je stopil Fedja iz za steno, se mi je zdel tako grd in oduren, da bi bil skoraj poklical stražnika. Fedja se je izkazal kot velik, žilav, okrog petlester let star človek z osivelo glavo in tankimi činovniškimi ustnicami ter sinjimi žilicami, ki so mu tu in tam prezale nos in sence. Bil je v halji in copatah.

— Zelo ljubezniv ste, doktor... je dejal, vzel prašek ter se vrnil za steno. — Merc! Ali je tudi vas zajel mrčes?

— Da! — sem zarenčal, legel vos besen na divan in se pokrili s kožuhom. Da!

— Tako, tako... Zinočka, steno imaš na nosu! Dovolil, da jo odstranim!

— Prosim — se je zasmejela Zinočka. Nisi je dovolil! Vlačni svetnik si, vse se te boji, stenoam pa le nisi kos!

— Zinočka, pričo tujega človeka... (vzdih). Nepristano si... Pri moji veri...

— Vražja avolat, saj ni mogoče spati — sem zarenčal, jezen nase in na ves svet.

Soproga sta kmalu utihnila. Zapri sem oči in se skušal ubraniti vsakih misli, da bi zaspal. Toda midlo je pol ure, ura — in še vedno nisem mogel zaspati. Navsezadnje sta se jela moja soseda zopet prevračati in šepetaje zabavljati.

— To je res čudno, če prašek zoper mrčes ne pomaga nič! — je zarenčal Fedja. — Koliko jib je, teh sten! Doktor! Zinočka me prosi, naj vas

vprašam: Čemu smrdite te stene tako ogabno?

Pričeli smo se razgovarjati. Menili smo se o stenah, o vremenu, o ruski zimi, o medicini, o kateri imam prav toliko pojma kakor o astronomiji, govorili smo tudi o Edisonu...

— Zinočka, nikar se ne sramuj... Saj je zdravnik! — sem ga slišal šepetati po našem pogovoru o Edisonu. — Kar vprašaj ga brez ceremonij. Kaj bi se bal! Servencov ti ni znal pomagati, morda ti pa on pomore.

— Vprašaj ga sami — je zašepetala Zinočka.

— Doktor — me je vprašal Fedja — zakaj moja žena tako tišči v prsih? Veste, kašelj jo muči... in pa tišči jo... in kakor bi jo nekaj peklo?

— To bi vam moral dolgo razlagati, nakratko vam tega ne morem povedati... sem se skušal izviti.

— Nič ne de, če bo dolgo. Saj utegnemo... spali itak ne bomo... Preiščite jo, dragi gospod! Pripomniti vam moram, da jo je Servencov že zdravil... Saj ni napaden človek, toda kdo ga pozna? Jaz mu ne zaupam! Ne, ne zaupam mu! Vidim, da se vam ne ljubi, toda vseeno bi vas prosil! Vi jo preiščete, medtem pa stopim jaz k nadzorniku in mu naročim, naj pristavi samovar.

Fedja je zadržal s copatami in odšel ven. Jaz sem stopil za špansko steno. Zinočka je sedela na širokem divanu, vsa obdana od blazin in je stiskala svoj čipkasti ovratnik.

— Pokažite jek! sem dejal, sedel blizu k njej in najžil obrvi. Pokazala mi je jezik in se zasmejela. Jezik je bil navaden, rdeč. Jel sem ji tipati žilo.

— Hm — sem zamrmral, ker nisem mogel najti njene žile.

Ne spominjam se več, kakšna vprašanja sem ji zastavil medtem, ko sem ji gledal v smehljavajoče se ličice, vem samo, da sem postal proti koncu preiskave že tak bebec in idiot, da mi že ni bilo več do spraševanja...

Končno sem sedel v družbi s Fedjo in Zinočko pri samovarju; moral sem napisati recept, ki sem ga sestavil po vseh pravih zdravniških vede:

Rp
Sic transit 0-05
Gloria mundi 1-0
Aquea destillatae 0-1

Na dve uri po eno veliko žlico. Za gospo Sjelova.

Dr. Z. Jacev.

Zjutraj, ko sem se, popolnoma pripravljen za pot, s kovčgom v roki za

vedno posiljal od svojih novih znancev, me je Fedja držal za gumb, mi vsiljeval bankovec za deset rubljev in prosil:

— Ne, ne, morate vzeti. Jaz sem vajen plačati vsak pošten trud. Vi ste se učili, ste delali! Vaše znanje vas je stalo mnogo truda in znoj! Jaz to razumem!

Ni bilo pomoči, moral sem sprejeti denar.

Tako sem v glavnih obrisih preživel noč pred sodno obravnavo. Ne bom vam opisoval občutkov, ki so me navdajali, ko so se odprla vrata in mi je sodni sluga odkazal mesto na zatožni klopi. Povem naj samo, da sem ves poblebel v svoji zmedenosti, ko sem se ozrl in zagledal tisoč oči, ki so me motrile; ko sem pa uzrl resne, dostojanstveno vznemene obraze porotnikov, sem spoznal, da je moja usoda zapечатena.

Toda ne morem vam opisati in vi si ne morete predstaviti groze, ki sem jo občutil, ko sem dvignil pogled na mizo, pokrito z rdečim suknom, in zagledal na prostoru državnega pravdnika — kaj pravite koga? — Fedjo!

Sedel je in nekaj pisal. Medtem ko sem ga gledal, sem mislil na steno, na Zinočko, na svojo preiskavo, in verjemite mi, to ni bil mrz, to je bil Ledeni ocean, ki me je pretresel...

Ko je končal svoje pisanje, je uprl oči vame. Spočetka me ni spoznal, potem pa so se mu razširile zenice, spetnija čeljust se mu je povesila... roka mu je vztrepetala. Polagoma se je dvignil in zaplil vame svoj svinčeni pogled. Tudi jaz sem vstal, sam ne vem zakaj, in se »sesal s svojimi očmi vanj.

— Obtoženec, povejte sodišču svoje ime in ostalo — je pričel predsednik.

Državni pravdnik je sedel in izpil čašo vode. Mrzel znoj se mu je pojavil na čelu.

— Vroč bo! — sem pomislil.

Kakor vse kaže, se je državni pravdnik odločil, da mi zavije vrat. Venomer se je razburjal, stikal po izpovedbah prič, sitnari in rentacij...

Toda čas je, da končam. Te vrstice pišem v sodnijskem postopju, med opolnomočenim preporočem. Takoj bo govoril državni pravdnik.

Kaj bo z menoj?

KNJIŽE, leposlovne in znanstvene, literarne vrednosti, v vseh jezikih, kupuje po najvišjih cenah vedno »Ljudska knjižnica« v Mariboru, Narodni dom 1.

L. MIKUŠ
LJUBLJANA, Mestn. trg 15
izdelovatelj dežnikov.
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
Stari dežniki se nanovo preoblečejo

Firma Rudge Witworth Ltd., Coventry
(Engleska) 53/a
proda ali da licenco svojega jugoslovenskega patenta št. 812.
„Varnostna priprava za kolesa na vozovih, ki se lahko snamejo“.
Informacije daje dr. Janke Olip, advokat v Beogradu, Kolarčeva ulica br. 7.

Šentjanski premog
vseh vrst in vsako množino, v čisto opranem stanju nudi, za takojšnjo dobavo
Prodajni urad šentjanskega premogovnika
AND. JAKIČ
Ljubljana, Krekov trg 10 1018*

la travniški sir, kg 25 Din
la tiliški sir, „ 23 „
la gojiški sir, „ 23 „
Posilja se po pošti od 5 kg dalje. Po želji nudi od 50 kg dalje po povzetju, za gori navedene cene 10% pomast, ponuja mlekarne 7888/la
Karlo Lazničar, Bežanec.

Ribje olje
pristno norveško
za oslabele otroke in odrasle
1 priporočila 2024/a
ekarna dr. G. Picelli
Ljubljana, Dunajska cesta

Kdor hoče kaj prodati
Kdor hoče kaj kupiti
Kdor išče službo itd.
než inserira v »Jutro«

Ribji golaš
(brodalo)
s polento se dobi danes dne 9 jan.
ob 17. (5.) uri v Dalmatinski kleti
Maribor, Mesarska ul. 5 I. Povodnik

JERMEČICE IZDELUJE IN DOBAVLJA TAKOJ!
DRAVA MARIBOR
TELEGRAM

Zadružna hranilnica
registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.
v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 19
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje najugodnejše.
Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.
Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi.
1853a

Zelo ugoden nakup modrocev, divanov, otoman, klubskih garnitur in vseh v to stroko spadajočih izdelkov nudi solidno izdelano in najceneje trdka
Feter Kobal, tvornica tapetnih izdelkov, Kranj (Slovenija).
Pri večjih naročilih kakor za hotele, restavracije, mizarje itd. se znaten popust.
Pozor, ženini in neveste!
Za večje naročilo

Najboljši in najpopolnejši spis o naši državi je
ANTON MELIK JUGOSLAVIJA
V dveh delih. 954 strani.
I. del: navadna izdaja 60 dinarjev, boljša mehko vezana izdaja 75 dinarjev in poštnina 2 dinarja.
II. del: navadna izdaja 50 dinarjev, boljša mehko vezana izdaja 65 dinarjev in poštnina 2 dinarja.
Melikova knjiga je popolna enciklopedija o naši državi, ki nudi obilo podatkov iz vsega našega javnega (nacionalnega, kulturnega in gospodarskega) življenja.
Izdala jo je
knjigarna Tiskovne zadruga v Ljubljani
Prešernova ulica št. 54.

Naročite znamenite svetovne romane:
Coster-Debeljak, Ulenspiegel. Roman. Broš. 60 Din, vez. 70 Din, post. 3 Din.
Fogazzaro-Budal, Svetnik. Broš. 64 Din, vez. 72 Din, post. 2-50 Din.
Barbusse-Debeljak, Ogenj. Roman. Broš. 30 Din, vez. 38 Din, post. 2-50 Din.
Hurban Vajanski-Albrecht, Leteče senice. Broš. 22 Din, vez. 28 Din, post. 1-50 Din.
Sienkiewicz-Mole, Z ognjem in mečem. Broš. 106 Din, vez. 120 Din, post. 5-50.
Izdaja jih
Tiskovna zadruga v Ljubljani
Prešernova ulica 54